

ВСТУП

Забезпечити інноваційну економіку неможливо без формування та розвитку венчурних структур, що викликано багатогранною її діяльністю, спрямованою від наповнення банку інноваційних ідей, акумулювання фінансових активів аж до комерціалізації новоствореного бізнесу. У країнах із розвинутою інноваційною економікою механізм формування та функціонування венчурних структур пройшов тривалий період еволюційного перетворення і діє як ефективна многогранна повноцінна інституція, що відповідає потребам розвитку національної наукоємної діяльності як елемент національної інноваційної системи. Попри те, що окремі елементи механізму венчурної діяльності діють в економіці України, формування та функціонування цілісної інституції в умовах сьогодення не втілено.

Модернізація економіки України передбачає трансформацію її в інноваційно-активну, генерування структурно-організаційної перебудови творення результативної національної наукової та інноваційної системи, базисною частиною якої є венчурні структури. Основною умовою становлення й розвитку венчурних структур є багатогранність її діяльності. Ефективно діючий механізм функціонування венчурної структури здійснює вплив на економічний, соціальний та екологічний розвиток національної економіки на макрорівні та сприяє розвитку суб'єктів венчурного підприємництва на мікрорівні. Створення ефективного механізму побудови та функціонування венчурної діяльності є актуальною проблемою не лише в практичному, а й у теоретичному аспекті сучасної економіки.

Економічний розвиток без кардинальної зміни сучасної економічної моделі призведе до розширення екологічних загроз та унеможливить процес сталого розвитку, тому доцільно сприяють такому розвитку за новими підходами, що базуються на відновленні навколишнього середовища та забезпечення відповідного рівня життя в межах сучасних підходів до формування національної стратегії розвитку економіки, базисом якої є наука, технології та інновації.

Сьогодні можна відзначити трансформацію підходів, що спрямовувалися на збереження та підтримку певних екосистем до всеохоплюючого сталого розвитку – перехід від традиційного підходу, що є підтримкою пріоритетних галузей економіки, до всеохоплюючого сталого розвитку, що передбачає комплексний вплив на економічну, соціальну та екологічну сферу з метою їх максимальної гармонізації, перехід на сучасні моделі виробництва, розподілу, обміну та споживання. В рамках розвитку цих підходів виникла концепція “зеленої” економіки, якій сприяють національні уряди та міжнародні організації для підтримки конкурентоспроможності економік та вирішення нагальних суспільних викликів, аж до етапу освоєння нових проривних технологій, що користуються перевагами цифровізації та взаємодії (штучним інтелектом,

інтернетом речей, “великими даними”, блокчейном, робототехнікою, п’ятим поколінням мобільного зв’язку, 3D друком, дронами, генною інженерією, нанотехнологіями тощо).

Вагомий внесок у розвиток теоретичного підґрунтя, методичних положень та практичних рекомендацій, що розкривають сучасні підходи до розвитку організацій, зробили багато науковців, зокрема необхідно виокремити праці: І. Ансоффа, М. Альберта, І. Алексєєва, Б. Бачевського, С. Бушуєва, Н. Бушуєвої, О. Кузьміна, Л. Ліпич, І. Литвин, О. Мельник, М. Мескона, І. Олексіва, Й. Петровича, О. Пирог, Ю. Погорелова, О. Раєвньої, В. Рогожина, Н. Станасюк, М. Тимошук, О. Талавиря, Р. Фещура, В. Харчук, Ф. Хедоури, Н. Цопи, Н. Яворської; питаннями діяльності суб’єктів венчурного підприємництва займалися: В. Замлинський, О. Лапко, Л. Лапицька, С. Легенчук, Б. Пилипенко, В. Савченко, О. Усатенко, Д. Шатирко та інші вчені. Водночас, незважаючи на істотні напрацювання у цій царині наукових досліджень, недостатньо розроблено концептуальні засади та інструментарій, який би повною мірою враховував потреби вітчизняних венчурних структур.

Метою монографії є розроблення концептуальних, методологічних, методичних та інструментально-прикладних основ формування та розвитку венчурних структур в умовах активізації інноваційної діяльності.

Для досягнення означеної мети визначено та виконано такі завдання:

- розвинути понятійно-термінологічний апарат у сферах формування і функціонування венчурної структури, зокрема уточнити сутність понять “венчурний бізнес”, “венчурна діяльність”, “розвиток венчурної діяльності”;
- розробити підхід за яким венчурна структура розглядається як суб’єкта складної та багатогранної підприємницької діяльності;
- розвинути, а саме уточнити і конкретизувати зміст венчурної діяльності, її види, сфери, елементи венчурної структури, типологію видів венчурної структури, типологію видів суб’єктів венчурного підприємництва;
- розробити підхід до бачення венчурної діяльності як процесу взаємодії суб’єктів венчурного підприємництва з метою забезпечення інноваційного розвитку національної економіки;
- удосконалити концептуальний підхід до формування венчурної структури з використанням базових системоутворюючих принципів та інструментів управління венчурною діяльністю;
- побудувати модель системного оцінювання стану та можливостей розвитку венчурної діяльності у властивих для національної економіки умовах її інноваційного поступу;
- розвинути систему бізнес-аналітики (аналізування, оцінювання, моделювання, прогнозування) венчурної діяльності на основі адекватного застосування діючих інструментів та розроблення за необхідності спеціальних методів і моделей;

- удосконалити метод оцінювання розвитку елементів венчурної структури на основі концепції сталого розвитку за сферами венчурної діяльності (управлінської, фінансової, інноваційної та комерційної);
- розвинути підхід до оцінювання діяльності венчурної структури методом порівняння векторних величин із використанням таксономічного аналізу та способом зведення векторної оцінки до скалярного виду;
- удосконалити та адаптувати модель формування портфелю інвестицій до вирішення завдання встановлення структури та розподілу венчурних активів з урахуванням вимог до їхньої прибутковості, рівня ризику, а також задоволення інтересів стейкхолдерів;
- удосконалити підхід до виявлення та моделювання закономірностей зміни критеріїв оцінювання результатів венчурної діяльності з урахуванням якісних оцінок процесів, що підлягають дослідженню;
- удосконалити метод формування та забезпечення розвитку венчурної структури за модифікованою багатокритеріальною оптимізаційною моделлю розвитку венчурної структури за концепцією сталого розвитку.

Об'єктом дослідження у монографії є венчурні структури в умовах розвитку національного господарства: побудова, економічне оцінювання та прогнозування. Предметом дослідження є теоретико-методологічні та методичні положення щодо формування та розвитку венчурних структур в умовах активізації інноваційної діяльності.

Методи дослідження. Методологічну основу досліджень, викладених у монографії, становить сукупність загальнонаукових принципів, прийомів та методів, зокрема загальнотеоретичних – під час формування понятійно-термінологічних категорій, концептуальних моделей тощо, специфічних – для обґрунтування сфер та побудови комплексної системи показників та міждисциплінарних – для аналізування, оцінювання та прогнозування діяльності суб'єктів венчурного підприємництва.

Інформаційним базисом досліджень, наведених у монографії, є результати міжнародних рекомендацій та стандартів за окресленою проблематикою, наукові дослідження та практичні рекомендації українських та закордонних вчених та фахівців із питань венчурної діяльності, закони України та Європейського Союзу, нормативно-правові акти, які стосуються різних сфер розвитку венчурних структур, аналітичні матеріали державних та міжнародних статистичних організацій, дані статистичної звітності венчурних структур.

Монографія відзначається теоретичною цінністю, оскільки містить фундаментальні та концептуальні засади формування і розвитку венчурних структур в умовах активізації інноваційної діяльності. Прикладне значення результатів досліджень, наведених у монографії, дає змогу суб'єктам господарювання здійснити аналізування впливу багатогранної діяльності венчурних структур на широке коло аспектів для досягнення інтересів сторін взаємодії, зважаючи на поданий концептуально-методичний інструментарій.